

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний транспортний університет
Факультет економіки та права
Кафедра філософії та педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Завідувач кафедри
Богачевська І.В.
Протокол №1 від «27» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

рівень вищої освіти: третій (Освітньо-науковий)

освітній ступінь: «Доктор філософії (PhD)»

спеціальності 122 «Комп'ютерні науки»

освітня програма/спеціалізація: «Комп'ютерні науки»

Доктор філософії з комп'ютерних наук

тип дисципліни *обов'язкова*

мова викладання: українська

Робоча програма з дисципліни «**Основи психології та педагогіки вищої школи**» для здобувачів освіти третього, Освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії (PhD)» розроблена на основі освітніх програм підготовки за спеціальностями: 122 «Комп'ютерні науки»

Розробник: Бахтіярова Халіда Шамшитдінівна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри філософії та педагогіки;

Робочу програму схвалено на засіданні Ради факультету економіки та права протокол №1 від «02 вересня» 2024 року,

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії та педагогіки протокол №1 від 27 серпня 2024 року,

Завідувач кафедри філософії та педагогіки

Богачевська І.В.

(підпис)

© Бахтіярова Х.Ш.
© НТУ, 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів –3,5	Галузь знань 12 «Інформаційні технології».	Обов'язкова
	Спеціальність 122 «Комп'ютерні науки».	
Модулів –2	Освітні програми «Комп'ютерні науки»	Рік підготовки
Індивідуальне завдання – реферат		1-й
Загальна кількість годин – 105		Семестр
		1-й Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи студента –4	Рівень вищої освіти – третій (Освітньо-науковий)	15 год.
		Практичні, семінарські
		45год.
		Лабораторні
		год.
		Самостійна робота
		19год.
		Індивідуальні завдання:
		41 год.
Вид контролю: екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 58:47

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Робоча програма дисципліни «Основи психології та педагогіки вищої школи» складається з двох частин «Основи психології» та «Основи педагогіки», що спрямовані на:

- розвиток у здобувачів вищої освіти наукових (психолого-педагогічних) уявлень про унікальність та складність процесу розвитку особистості;
- осмислення становлення вітчизняної психолого-педагогічної думки у європейському та світовому контексті;
- забезпечення професійної підготовки майбутнього викладача інженерно-технічного закладу освіти з врахуванням соціальних та освітніх трансформацій.

Мета психологічної складової курсу - вивчення психіки людини та її загальних закономірностей; етапів розвитку і методів психології як науки; психічних процесів (пізнавальних, вольових, емоційних); психічних станів та властивостей.

Метою педагогічної складової курсу є формування професійної компетентності й особистості майбутнього фахівця, зокрема його наставляння на готовність до педагогічної діяльності, а також розвиток педагогічної культури, спрямованої на увиразнення інтелектуальних особливостей і творчого потенціалу.

Протягом вивчення предмету здобувачі вищої освіти набувають комплекс загальних та фахових компетентностей.

Завдання вивчення дисципліни полягає в розкритті сутності поняття «психології та педагогіки вищої школи», її мети та завдання; ознайомленні здобувачів вищої освіти з актуальними проблемами освіти в Україні; висвітленні специфіки організації освітнього процесу у вищій школі; усвідомленні сутності та значення науково-дослідницької роботи та її впливу на ефективність педагогічного процесу; формуванні вмінь мотивувати здобувачів освіти до навчальної діяльності; розвитку педагогічної техніки та майстерності майбутнього науковця, викладача фахових інженерних дисциплін з позиції самоосвіти та самовдосконалення.

Навчальна дисципліна «Основи психології та педагогіки вищої школи» покликана допомогти здобувачам вищої освіти отримати:

знання змісту базових понять і категорій дисципліни педагогіка та психологія освіти, розвиток, навчання, освіта, самоосвіта, дидактика, форми та методи навчання, виховання, самовиховання, виховний процес, методи психолого-педагогічних досліджень, професійна підготовка, педагогічна система, педагогічний процес, педагогічна діяльність, педагогічне спілкування, етика та психологія педагогічної діяльності, теоретико-методологічні основи педагогіки вищої школи;

розуміння дидактичних основ освітнього процесу у вищій школі, основ педагогічних технологій; сучасної системи вищої освіти України та основних напрямів розбудови національної вищої школи України на її сучасному етапі, законодавства України про педагогічну діяльність;

уміння розкривати зміст основних понять і концептуальних положень дисципліни, застосовувати новітні й традиційні технології навчання та виховання в процесі здійснення педагогічної діяльності в закладах вищої освіти, організовувати позитивне професійне спілкування на основі безконфліктної взаємодії, проводити психолого-педагогічні дослідження та запроваджувати їх результати в практичну діяльність.

здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів, здатність вирішувати професійні ситуації, формувати стратегію та добирати відповідну тактику організації, формувати та реалізувати місію організації на основі психологічних засад;

Компетентності.

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та / або дослідницької інноваційної діяльності, що передбачає переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/ або професійної практики.

Загальні компетентності.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу,

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми комп'ютерних наук на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні(фахові) компетентності.

СК02.Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти експериментальних і теоретичних досліджень у сфері комп'ютерних наук, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси у науковій та освітній діяльності.

СК03. Здатність виявляти, ставити та вирішувати дослідницькі науково-прикладні задачі та/або проблеми в сфері комп'ютерних наук, оцінювати та забезпечувати якість виконаних досліджень.

Фахові компетентності ОНП.

ФКП01. Здатність використовувати науково-методологічні основи системного аналізу для досягнення інноваційних результатів управління науковими проектами транспортної галузі.

ФКП02. Здатність застосовувати набуті уміння та навички професійної та наукової діяльності у сфері розвитку та впровадження інноваційних інформаційних технологій виробничі та транспортні системи.

ФКП04. Здатність використовувати імітаційне моделювання впровадження наукових проектів щодо розвитку інформаційних технологій на транспорті.

Програмні результати навчання ОНП.

РН03. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

РН05. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з комп'ютерних наук та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН09. Вивчати, узагальнювати та впроваджувати в навчальний процес інновації комп'ютерних наук.

Результати навчання за освітньо-науковою програмою РНП.

РНП01. Застосовувати науково-методологічні підходи системного аналізу для досягнення інноваційних результатів управління науковими проектами транспортної галузі.

РНП02. Застосовувати уміння та навички професійної та наукової діяльності при впровадженні інноваційних інформаційних технологій в інтегровані виробничі системи транспортної галузі.

Міждисциплінарні зв'язки.

Ідеї щодо взаємозв'язку педагогіки і психології в освітньому процесі постійно розвивалися. Сутність цих положень виявляється в тому, що педагогу недостатньо добре знати предмет і володіти методикою його викладання. Щоб забезпечити ефективність освітнього процесу, йому необхідно володіти знаннями із психології особистості, вікової та педагогічної психології, психології спілкування, розуміти поведінку здобувачів освіти, враховувати їхні вікові та індивідуальні психічні особливості й на цій основі конструювати свої педагогічні дії.

Це спонукає впровадити в освітній процес психопедагогіку, яка розглядає всі аспекти педагогічного процесу крізь призму психологічних знань, а психологічні феномени вивчає в межах психологічно обґрунтованих педагогічних систем. Професійна підготовка потребує застосування новітніх, креативних підходів, що неможливо без постійного саморозвитку особистості педагога, його прагнення до самовдосконалення на основі психологічних знань і рефлексії власної діяльності. Тому розглядаємо дисципліну «Основи психології та педагогіки вищої школи» як важливу теоретичну основу професійної підготовки докторів філософії до майбутньої педагогічної та наукової діяльності.

Психолого-педагогічні дисципліни не розвиваються ізольовано від інших наук. Вони має багатогранні, двосторонні зв'язки як із природничими, так і з соціальними науками. Міжпредметні зв'язки психології й педагогіки вищої школи з іншими науками сприяють їх взаємному розвитку та застосуванню на практиці.

Важливу методологічну роль у процесі розробки психолого-педагогічних теорій виконує *філософія*, допомагаючи визначити вихідні позиції при дослідженні психологічних й педагогічних явищ.

Психолого-педагогічні науки використовують також багаж *соціологічних знань*, адже детермінація людської психіки неоднозначна. З одного боку, вона визначається зовнішнім середовищем, зокрема, залежить від фізичного довкілля, умов розвитку соціуму, а з другого - психічні явища і психіка, процеси навчання, освіти, виховання є результатом самодетермінації, так само як і

людина є залежною й самодостатньою особистістю.

У деяких аспектах курс «Основи психології та педагогіки вищої школи» пов'язаний з історією. Одним із розділів історії є *етнографія*. Завдяки зв'язку психології та етнографії виникла *етнопсихологія*, яка вивчає особливості психіки людей різних народів і культур, процес формування національного характеру, самосвідомості, національного світосприйняття.

Суспільні науки мають постійну потребу використовувати здобутки психології й педагогіки вищої школи. У дослідженні соціальних процесів завжди виникає необхідність враховувати психолого-педагогічні фактори: механізми індивідуальної і групової поведінки людей, соціальні орієнтири, психологічні настрої, почуття, механізми освіти, навчання, виховання тощо.

Координація дисципліни з *технічними науками* важлива для розв'язання проблем інженерної психології, ергономіки, кібернетики. Психологія органічно пов'язана з *педагогікою*. Між ними існує кілька вузлів зв'язку. Головний з них - предмет цих наук. Ще відомий педагог К. Д. Ушинський (1824-1870) зазначав, що співвідношення між ними аналогічне співвідношенню між медициною та фізіологією. Вчений вважав, якщо педагогіка хоче вивчати людину, то вона має всебічно пізнати її. Якщо раніше завдання психології полягало в «психологічному обґрунтуванні» різних педагогічних принципів, то тепер психології відводиться авангардна роль. Вона повинна розкривати потенціал (можливості) дитини і шукати нові форми й методи ефективного навчання та виховання. Продуктивний характер взаємозв'язку психології та педагогіки виявляється в тому, що створюються умови для пошуку сучасних педагогічних технологій. Своєрідним мостом між двома науками виступає *педагогічна і вікова психологія, психологія професійної діяльності*.

Крім того, психологія й педагогіка вищої школи структурно і змістовно спираються на досягнення генетики, психофізіології, етики, естетики тощо.

Багатогранний зв'язок психології й педагогіки з філософськими, природничими, соціальними науками зумовлений тим, що в центрі їх дослідження - людина як особистість, цілісна, унікальна та неповторна.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Основи психології та педагогіки вищої школи**» складена відповідно до освітньо-професійної програм підготовки здобувачів вищої освіти **освітнього ступіня**: «Доктор філософії (PhD)», з яких здійснюється підготовка у Національному транспортному університеті та розрахована на два модулі.

Модуль 1. Психологія та педагогіка вищої школи як людинознавчі науки.

Тема 1. Предмет, об'єкт, завдання психології та педагогіки вищої школи. Психологічна характеристика освітнього процесу у вищій школі. Понятійний апарат психології ВШ. Психологічні закономірності та умови ефективності процесів навчання та виховання. Діяльнісний та особистісний підходи як основа стратегій формування і розвитку особистості у вищій школі. Основні моделі особистісно-орієнтованої педагогіки вищої школи: соціально-педагогічна, предметно-дидактична та психологічна. Методологія психології вищої школи. Методи теоретичного та емпіричного дослідження. Започаткування та становлення вищої освіти в Україні у XVI – XVIII ст.- Львівська братська школа, Острозька академія, Києво-братська колегія. Розвиток вищої освіти у XIX – XX ст. Організація вищої освіти в Київському, Харківському, Новоросійському та Львівському університетах. Стан та основні тенденції розвитку вищої освіти в Україні. Психологічна сутність вищої освіти в сучасній Україні.

Тема 2. Основні категорії педагогіки вищої школи.

Педагогіка вищої школи: предмет, завдання, функції, місце в структурі педагогічних наук. Основні поняття педагогіки вищої школи. Освітньо-науковий процес у ЗВО: сутність, структура, етапи, закономірності, принципи. Рівні методологічного знання в педагогіці вищої школи. Методи та етапи науково-педагогічного дослідження. Педагогічна харизма та імідж педагога. Чинники педагогічного спілкування та психологічного впливу.

Тема 3. Психологія особистості. Загальна психологічна характеристика студентського віку.

Особистість в психології вищої школи Поняття особистості та її структурних складових (О.Г. Ковальов, К.К. Платонов). Особистість студента як об'єкта педагогічного процесу у вищій школі. Психологічні особливості студентської вікової категорії. Соціальні та психологічні проблеми адаптації здобувачів освіти до навчання у вищій школі. Психологічні особливості основних видів діяльності здобувачів освіти у вищій школі. Мотиваційні компоненти діяльності здобувачів освіти Єдність навчання та виховання здобувачів освіти . Роль студентських колективів у освітньо-

науковому процесі. Проблеми соціально-психологічного клімату в студентській групі. Особистість викладача як суб'єкта педагогічного процесу у вищій школі. Конвенція про права викладачів закладів вищої освіти. Структурні компоненти особистості викладача. Психологічна характеристика основних видів діяльності викладача у ВШ. Функціональна структура діяльності викладача (Н. Кузьміна). Психологічні умови забезпечення викладачем основних форм навчання. Соціально-психологічні чинники діяльності викладацького колективу. Психологічна характеристика професійної майстерності викладача.

Тема 4. Психологія педагогічної діяльності викладача ЗВО. Психологічна характеристика особистості викладача.

Особистість викладача як суб'єкта освітнього процесу у вищій школі. Конвенція про права викладачів закладів вищої освіти. Структурні компоненти особистості викладача. Психологічна характеристика основних видів діяльності викладача у ВШ. Функціональна структура діяльності викладача (Н. Кузьміна). Психологічні умови забезпечення викладачем основних форм навчання. Соціально-психологічні чинники діяльності викладацького колективу. Психологічна характеристика професійної майстерності викладача.

Тема 5. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і стилів педагогічної діяльності викладача.

Елементи педагогічної майстерності: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічна техніка, педагогічний такт, педагогічна творчість (креативність), мовна культура. Критерії і рівні педагогічної майстерності: елементарний рівень, базовий рівень, досконалий рівень, творчий. Професійно важливі якості педагога.

Модуль 2. Психолого- педагогічні складові навчання у ЗВО Тема 6. Сутність, структура та рушійні сили навчання у вищій школі.

Сутність, структура та рушійні сили навчання. Діагностика знань і умінь здобувачів освіти її структурні компоненти. Контроль, перевірка, оцінювання; облік статистичних даних, їх аналіз; прогнозування педагогом діяльності здобувачів освіти, власної діяльності, тенденцій навчального процесу. Функції контролю, педагогічні вимоги до нього. Види контролю: вхідний, тренувальний, поточний, модульний, рубіжний, підсумковий, пост підсумковий.

Форми організації контролю: індивідуальна, групова, фронтальна. Класифікація методів контролю: усні, письмові, практичні, комп'ютерні, самоконтроль. Класифікація дидактичних тестів.

Система оцінювання знань і умінь здобувачів освіти. Оцінювання якісне і кількісне. Система національного освітнього моніторингу.

Тема 7. Дидактика вищої школи як теорія навчання.

Поняття про дидактику вищої школи. Основні категорії дидактики.

Закономірності та принципи процесу навчання у закладі вищої освіти.

Структура освітньо-наукового процесу у вищій школі. Зміст освіти як проблема дидактики вищої школи. Структура процесу засвоєння знань. Принципи навчання: науковості, гуманізму, демократизму, доступності, систематичності, послідовності, наступності, зв'язку теорії з практикою, свідомості, активності і самостійності здобувачів освіти у навчанні, забезпечення єдності наукової й навчальної діяльності здобувачів освіти, наочності, міцності знань, виховуючо-розвивального характеру навчання, професійної спрямованості навчання, незалежності освітнього процесу від втручання політичних партій, громадських і релігійних організацій.

Тема 8. Педагогічні інновації та педагогічна інноватика. Формування всебічно розвиненої особистості студента.

Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Інноваційність як ознака сучасності. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів.

Сутність педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень. Закони перебігу інноваційних педагогічних процесів.

Принципи управління інноваційними освітніми процесами. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Типи структур інноваційних процесів. Умови ефективності інноваційних педагогічних процесів. Технологія як наука про майстерності. Історичні аспекти педагогічної технології. Сутність і особливості педагогічної технології. Ознаки педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин (3,5 кредити ECTS)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем лекцій	Кількість годин			
	Усього години	у тому числі		
		лекції	практич ні	самостійна робота
Модуль1 Психологія та педагогіка вищої школи як людинознавчі науки.				
1. Предмет, об'єкт, завдання психології та педагогіки вищої школи. Поняття педагогіки, її предмет та завдання..	12	2	3	7
2. Основні категорії педагогіки вищої школи.	12	2	3	7
3. Психологія особистості. Загальна психологічна характеристика студентського віку.	14	2	4	8
4. Психологія педагогічної діяльності викладача ЗВО. Психологічна характеристика особистості викладача.	14	2	4	8
5. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і стилів педагогічної діяльності викладача.	13	2	4	7
МК № 1	2	10	18	37
	67	10	18	37
Модуль 2. Психолого- педагогічні складові навчання у ЗВО				
6. Сутність, структура та рушійні сили навчання у вищій школі.	12	1	4	7
7. Дидактика вищої школи як теорія навчання.	14	2	4	8
8. Педагогічні інновації та педагогічна інноватика. Формування всебічно розвиненої особистості студента.	14	2	4	8
МК №2	2	5	12	23
	38	15	30	23
Усього годин за семестр	105	15	30	60

Модуль 3

Зараховується самостійна робота здобувачів освіти (усне опитування, конспект опрацьованої літератури) та виконання індивідуальних завдань (курсова робота, проект, РГР, реферати, створення тематичних презентацій, доповіді та ін.), для заочної форми навчання додатково зараховується контрольна робота

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	компетенції	для денної форми навчання
1	Процес навчання у вищій школі. Зміст вищої освіти.	методологічна	3
2	Психологія особистості. Афективна сфера особистості.	організаційна	3
3	Освіта в культурі людства.	дидактична	4
4,5	Психологія діяльності та навчальний менеджмент.	методична	8
6, 7	Психолого-педагогічні засади виховання студентської молоді. Когнитивна сфера особистості..	психолого-педагогічна	8
8	Функції, зміст, структура діяльності викладача ЗВО	виховна	4

	Разом		30
--	-------	--	----

6.Теми практичних занять – «Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом»

№ з/п	Назва теми*	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Теми лабораторних занять – «Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом»

№ з/п	Назва теми*	Кількість годин
1		
2		
...		

Примітка * Якщо в дисципліні не передбачені перелічені види навчальних занять (семінарські, практичні або лабораторні), то в п.5-7 необхідно вказати «Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом»

8. Самостійна робота.

8.1 Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів освіти (окремо для кожної форми навчання)

Всього годин – 60	
ПМК – підготовка до модульного контролю	4
ПП – підготовка до практичних занять	15
ППК – підготовка до підсумкового контролю (іспиту)	19
ІКЗ – індивідуальне комплексне завдання	41

8.2 Розподіл годин самостійної роботи з вивчення дисципліни

Тижні семестру	Тема	Шифр виду СРС	Орієнтовна к-ть годин СРС	Рекомендовані джерела інформації	Форма звітності
1	Тема 1	ПП.ПЛ	7	Література: 1,2,7,10,13,18,22,27, 31. Інформ. джерела: Статті за темою в наукових та науково-метричних джерелах.	Конспект. Презентація з теми. Складання ментальної карти.
2	Тема 2	ПП.ІКЗ	7	Л-ра: 1,2,9,11,17,18,42. Інформ. джерела: Статті за темою в наукових та науково-метричних джерелах	Фіксований виступ на практичному занятті.
3,4	Тема 3	ПЛ.ІЗ	8	Л-ра: 1,2,7,12,16,20,37. Інформ. джерела: Статті за темою в наукових та науково-метричних джерелах	Реферат з обраної теми

5,6	Тема4, 5	ПП.ПЛ	15	Л-ра:1,2,16,17,25,28,32,33. Інформ. джерела:Статті за темою в наукових та науково-метрічних джерелах	Складання ментальної карти.
7,8	Тема6	ПП.КЗ	7	Л-ра:1,2,8,13,15,36,38, Інформ. джерела:Статті за темою в наукових та науково-метрічних джерелах	Есе з обраної теми.
9,10	Тема7	ПП.ПЛ.І КЗ	8	Л-ра:1,28,9,11,13,17,42., Інформ. джерела:Статті за темою в наукових та науково-метрічних джерелах	Підготовка тренінгового заняття
11	Тема8	ПП.ІЗ	8	Л-ра:1,2,15,16,17,22,39,40 Інформ. джерела:Статті за темою в наукових та науково-метрічних джерелах	Конспект лекції з фахової дисципліни

9. Індивідуальні завдання.

Теми рефератів, есе, виступів на семінарах (за вибором).

1. Загальні уявлення про сферу діяльності психології та педагогіки.
2. Предмет, функції та завдання психології.
3. Джерела походження педагогіки, історичні віхи її становлення.
4. Міждисциплінарні зв'язки психолого-педагогічної науки.
5. Педагогіка як наука та мистецтво: предметна сфера, структура, основні категорії.
6. Методи психолого-педагогічних досліджень. Значення психології та педагогіки для розвитку, навчання і виховання сучасної молоді.
7. Наукові погляди на сутність психіки.
8. Біологічна та соціальна природа людини. Періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості.
9. Основні напрями, галузі психології і педагогіки.
10. Психологічні особливості інженерної діяльності.
11. Поняття про типи темпераменту. Темперамент і особистість.
12. Характерологія. Поняття характеру та його структура.
13. Провідні чинники формування характеру.
14. Здібності, задатки, індивідуальні відмінності людей.
15. Психічні процеси, стани та властивості в структурі особистості.
16. Психологічні підходи щодо вивчення теорії особистості: поняття особистості, процеси соціалізації, «Я-концепція», історія дослідження.
17. Негативні психічні стани, методи їх попередження.
18. Когнітивна психологія. Мозок і проблема локалізації мозкової діяльності.
19. Поняття про відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального процесу.
20. Форми прояву психіки людини;
21. Мислення як аналітико-синтетична діяльність мозку. Коефіцієнт інтелекту.
22. Розумові здібності людини. Характеристика форм розумової відсталості.
23. Поняття пам'яті, її різновиди та операції.
24. Увага та її психологічні особливості.

25. Мислення як когнітивний процес. Організаційний зв'язок мислення і мови.
26. Емоційно вольові процеси, їх вплив на природу та вияви психіки.
27. Соціальна психологія. Психолого-педагогічні особливості спілкування, його роль в психічному розвитку людини.
28. Змінені стани людської свідомості: гіпноз, медитація, алкоголізм і наркоманія.
29. Конфліктологія як галузь сучасної психології. Проблема психотерапії.
30. Психологічні основи ділових стосунків. Психологія бізнесу .
31. Сім'я як соціальний інститут, її вплив на розвиток і формування особистості.
32. Всебічний розвиток особистості, його напрями. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності.
33. Дидактика: теорія і практика навчання.
34. Освіта та її зміст. Державні документи України про освіту.
35. Зміст освіти, методи навчання, педагогічні технології в освітньому процесі. Напрями реформування вищої освіти і науки у XXI столітті.
36. Контроль та діагностика у навчанні. Функції, методи контролю.
37. Криза освіти. Кардинальні освітні реформи України у контексті євроінтеграції.
38. Психолого-педагогічна сутність професійної підготовки сучасного студента.
39. Виховні системи: зарубіжний та вітчизняний досвід.
40. Педагогічна діяльність, її структура. Культура педагогічного спілкування.

10. Методи навчання

Одним із найважливіших компонентів навчання є методи. При вивченні курсу «**Основи психології та педагогіки вищої школи**», в залежності від мети, змісту, способів проведення, використовуються методи професійного навчання, які можна класифікувати:

- за джерелом знань (лекція, пояснення, розповідь, ілюстрація, спостереження, вправи тощо);
- за характером пізнавальної діяльності (проблемні, репродуктивні, дослідницькі);
- за дидактичною метою (вивчення нового матеріалу, закріплення, формування навичок та умінь).

Окрім цих методів, також застосовуються метод організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

11. Методи контролю

Методи поточного контролю: поточне тестування, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань, перевірка індивідуальних завдань.

Методи модульного контролю: письмова контрольна робота, підсумкове тестування. .
Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (залік/екзамен)	Сума
Модуль I				Модуль I				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
Модульна контрольна робота – 10 балів									
Поточне тестування – 5 балів									
Усне фронтальне опитування чи виконання завдання до самостійної роботи – 5 балів									
Відвідування занять 1 бал.									

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
---------------	--------	-------------------------------

всі види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1 Бахтіярова Х. Ш., Кулалаєва Н.В. Педагогіка вищої школи: навч. наоч. посібн.для здобувачів освіти, які навчаються за програмами бакалаврської, магістерської підготовки, здобувачів освіти 015 «Професійна освіта», аспірантів та слухачів курсів ФПК. К.:НТУ,2022. 97 с.

2 Бахтіярова Х.Ш., Волобуєва С.В. та ін. Основи психології та педагогіки. –К.: НТУ,2008-89с
3Плани і методичні поради до семінарсько-практичних занять з курсу «Основи педагогіки та методика викладання у вищій школі» для магістрів усіх спеціальностей / Укл. Х.Ш.Бахтіярова. – К.: НТУ, 2007. – 64 с.

4Навчальна програма та методичні матеріали до вивчення курсу «Методика професійного навчання у вищій школі» / Укл.: к.п.н., проф. Бахтіярова Х.Ш., доц. Голубєва М.О. – К.: НТУ, 2008. – 116 с.

5Комплект тестових завдань для поточного оцінювання знань та комплекс індивідуальних завдань для проведення поточного контролю.

6Коваленко О.Є. Дидактичні основи професійної освіти. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів інженерно-педагогічних спеціальностей. – Х.: ВПП «Контраст», 2008. – 143 с.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2020. 296 с.

8. Джеджула О. М. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця : Вид-во ВНАУ,2020 208 с.

9. Нагаєв В. М. Педагогіка вищої освіти : навчальний посібник. Харків : Стильна типографія, 2019. 267 с.

10. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі : курс лекцій. Вінниця : Вид-во ВНТУ, 2019. 150 с.

11. Головенкін В. П. Педагогіка вищої освіти : підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.

12.Тарасова Т. Б. Методика навчання психології у вищій школі : навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. 361 с.

Допоміжна література

13. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти : навчально-методичний посібник / Т. авгородня та ін. ; за заг. ред. В. Стинської, Л. Прокопів. Івано-Франківськ : ПНУ ім. Василя Стефаника, 2021. 430
14. Бабишин С.Д. Школа та освіта Давньої Русі (IX- перша половина XIII ст.). – К.: Вища школа, 1973. –Бурлака Я.І., Руденко Ю.Д. З історії вітчизняної педагогіки: завдання, пошуки, проблеми // Рідна школа. –1992. - № 1. – С. 7 –15
15. Балашов Е. М. Психологічні особливості рефлексії в навчальній діяльності студентів. Актуальні проблеми психології : Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Том XIV: Методологія і теорія психології. 2018. Вип. 1. С. 26–44
16. Варгата О. В. Психологічні особливості професійного іміджу фахівців соціономічного профілю. Theoretical foundations of philology, pedagogy and psychology with the conditions in wartime : Collective monograph. Institute of professional development. Bratislava, Slovakia, 2022. P. 31-68
17. Вдосконалення викладання у вищій освіті: теорія та практика : монографія / С. Калашнікова та ін. ; за наук. ред. С. Калашнікової. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 255 с
18. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2020. 296 с.
19. Джеджула О. М. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця : Вид-во ВНАУ, 2020. 208 с.
20. Завацька Н.Є., Ахтирська Ю.І., Комар Т.В., Завацький В.Ю., Бурлакова І.А., Жигаренко І.Є. Соціально-психологічні особливості саморегуляції молоді у конфліктних ситуаціях міжособистісної взаємодії : монографія / За наук. ред. Н.Є. Завацької, Ю.І. Ахтирської. К. : ПВТП «LAT&K», 2023. 180 с. ISBN 978-617-7699-26-1
21. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI-XVII ст. – К.: Наук. думка, 1966. – 251 с.
22. Кремень В. Г. Університетська мережа в Україні: необхідність модернізації. Вісник НАПН України. 2023. № 5 (1) С. 1–4. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/344>.
23. Лисогор Л., Берендєєв С., Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Вип. 1: *Навчально-методичний посібник*, Київ, 2023. — 117 с
24. Макаренко А.С. О воспитании. – М.: Политиздат, 1988. –С. 36-70.. 13Максименко С. Д. Психологічні детермінанти цифровізації освіти в Україні. Вісник НАПН України. 2022. № 4 (2) С. 1–7. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/324/384>
25. Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни : практ. посіб. / В. Г. Панок; В. В. Рибалка, С. К. Шандрук та ін.; за наук. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 212 с. (електронне видання). ISBN 978-617-7118-40-3/
26. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. К.: Абрис, 1994.- 51с.
27. Москалець В.П. Загальна психологія: підручник. К.: Ліра, 2020. 564 с.
28. Митник О. Я. Побудова розвивального освітнього середовища у процесі електронного навчання у ЗВО. Психологічний журнал. 2022. № 8. С.56–62.
29. Потапчук Є.М., Карпова Д.Є. Психологічна діагностика сімейних ролей як моделей поведінки подружжя : довідник сімейного психолога. Хмельницький : «PolyLux design print», 2021. 52 с.
31. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146с.
32. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину / Вибрані твори в 5-ти томах. – Т.2. –К.: Рад. школа, 1976. – 670 с
33. Тарасова Т. Б. До проблеми спілкування студентів першого курсу закладу вищої освіти. Габітус : науковий журнал. 2020. № 20. С. 272–279.

- 34.Тарасова Т. Б. Особливості емоційної сфери студентів першого курсу закладу вищої освіти. Габітус : науковий журнал. 2022. № 33. С. 164–169.
- 35.Тарасова Т. Б. Проблеми викладання психології як навчальної дисципліни за вибором з циклу загальної підготовки фахівців у вищій школі. Габітус : науковий журнал. 2022. № . С. 101–107.
- 36.Твердохліб І.А. Особливості програмно-технічного забезпечення дистанційного навчання в умовах воєнного стану: методичні рекомендації.[Електронне видання], Київ: Педагогічна думка, 2023. - 44 с
- 37.Теоретико-емпіричне вивчення психологічних особливостей професійного вигорання педагогів закладі вищої освіти / О. В. Варгата, Т. В. Комар // Psychology and pedagogy as sciences for the development of the cultural potential of modern society : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. С. 23-43
- 38.Теорія та практика формування особистості як суб’єкта самотворення та самозбереження. Монографія / за ред. О.М. Гомонюк. Хмельницький: ФОП Цюпак А.А., 2021. 460 с.
- 39.Топузов О.М. Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи. Аналітико-методичні матеріали, Київ : Педагогічна думка, 2021. - 192 с.
- 40.Удовиченко І. В. Дистанційний формат взаємодії суб’єктів освітньої діяльності: методичні рекомендації, Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. - 198 с.
- 41.Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. / За заг. ред. С.А. Литвинова. – К.: 1961
- 42..Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навч.-метод. посіб.. Біла Церква: БНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.

15. Електронні ресурси

- Загальні основи педагогіки вищої освіти. URL: https://pidru4niki.com/14170120/pedagogika/zagalni_osnovi_pedagogiki_vischoyishkoli.
- Теорія і методика викладання у вищій школі : конспект лекцій. URL: https://cpsm.kpi.ua/Doc/pvsh_lek_phd.pdf.
- Загальні засади педагогіки і психології вищої освіти. URL: <http://psychology.univer.kharkov.ua/news2021/NMKPED/PEDAGOGIKAPSIHOLOGIYAVH/UK%20.pdf>.